

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ**

2 Φεβρουαρίου 2023

**Ομιλία του Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας κ. Πρόδρομου Προδρόμου
στην παρουσίαση του απολογισμού του έργου
του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας**

Ο απολογισμός και η λογοδοσία για την τελευταία τριετία που βρίσκομαι στο Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, είναι αδιαχώριστος από το έργο που υλοποιήθηκε στην εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και τα θέματα νεολαίας σε όλη τη δεκαετία και από τους προκατόχους μου Υπουργούς Κώστα Καδή και Κώστα Χαμπιαούρη.

Το έργο του Υπουργείου υπήρξε ενιαίο, στο πλαίσιο του Προγράμματος Διακυβέρνησης του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Νίκου Αναστασιάδη. Η οποία διακυβέρνηση έχει επιτύχει τόσα πολλά πράγματα.

Από τότε που ανέλαβε ο Πρόεδρος και δεν υπήρχαν στα ταμεία του κράτους περισσότερα από τους μισθούς 1-2 μηνών, συμπεριλαμβανόμενων και των εκπαιδευτικών, μέχρι σήμερα που βλέπουμε εκατοντάδες εκατομμύρια στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση και σε ερευνητικά προγράμματα, ένα σχέδιο ανάκαμψης με δαπάνες σχεδόν €50 εκατ. για χτίσιμο σχολείων, αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών στη δημόσια εκπαίδευση από 12 χιλιάδες το 2012/13 σε 14 χιλιάδες φέτος, δηλαδή αύξηση 17%, με επενδύσεις για την εκπαίδευση της τάξης των 100 εκατομμυρίων στο Σχέδιο «Κύπρος_το αύριο» και σχολεία που περνούν στην ψηφιακή εποχή.

Για δυο από τα τρία τελευταία χρόνια αντιπαλέψαμε την πανδημία. Παρά τις τεράστιες δυσκολίες, το δημόσιο σχολείο αναδείχτηκε ως ένα ανάχωμα απέναντι στην απειλή. Μπόρεσε να εξασφαλίσει σε πολύ μικρό χρόνο δυνατότητες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, λειτούργησε με υγειονομική ασφάλεια και περιόρισε στο ελάχιστο δυνατόν τις απώλειες, με πολύ καλές επιδόσεις σε σύγκριση με άλλες χώρες-μέλη της Ε.Ε. με την ευκαιρία κάναμε και ένα μεγάλο

άλμα ως προς τη χρήση της τεχνολογίας και την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων αναμορφώνοντας κυριολεκτικά το σχολείο. Ευχαριστίες σε αυτό το πλαίσιο οφείλουμε και στον Υπουργό Υγείας και στην Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή.

Κάποια από τα σημαντικότερα πεπραγμένα αφορούν τη συνολική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Προγράμματος Διακυβέρνησης του Προέδρου Αναστασιάδη, η οποία προωθείται τμηματικά εδώ και χρόνια, σύμφωνα και με αποφάσεις της Βουλής και νομοθετήματα και πιστεύω ότι θα πρέπει να συνεχιστεί και στην επόμενη διακυβέρνηση προκειμένου να έχουμε όλα τα θετικά αποτελέσματα.

Η δημιουργική μεταρρυθμιστική πολιτική αποτυπώνεται όμως στο ίδιο το όνομα του Υπουργείου που σήμερα έχει αλλάξει ως αποτέλεσμα μιας ιστορικής σημασίας εξέλιξης που είναι η δημιουργία, για πρώτη φορά, μιας ξεχωριστής πολιτειακής δομής για τον πολιτισμό. Το Υφυπουργείο Πολιτισμού. Μετά από πολλές διεργασίες και προσπάθειες -ομολογουμένως όχι χωρίς δυσκολίες, αλλά με ευτυχή κατάληξη- δημιουργήθηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας μια ξεχωριστή δομή διακυβέρνησης που θα αναλάβει τον πολιτισμό και τη σχετική με τον πολιτισμό πολιτική. Το Υφυπουργείο Πολιτισμού είναι ήδη πραγματικότητα και σε μερικούς μήνες από τώρα η δομή του θα ολοκληρωθεί με την ένταξη και του Τμήματος Αρχαιοτήτων, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Βουλής.

Πιστεύω ότι ξεκινά πραγματικά μια καινούρια εποχή για την πολιτική για τον πολιτισμό, αφού όχι μόνο οι προσπάθειες θα εστιασθούν περισσότερο και τα σχετικά προγράμματα θα αναπροσαρμοστούν και βελτιωθούν, αλλά υπάρχει και μεγαλύτερο περιθώριο πλέον για να έχουμε πολιτικές και πρακτικές αντίστοιχες με τις ανάγκες και τα πολύ μεγάλα περιθώρια βελτίωσης.

Σχετικά με τον Αθλητισμό έχουμε καταθέσει απολογισμό τις προηγούμενες μέρες, στη συνάντηση που έγινε και με τον Πρόεδρο του ΚΟΑ και τον Πρόεδρο της ΚΟΕ. Η χώρα μας σε αυτά τα τελευταία πέντε χρόνια έχει σημειώσει περισσότερες επιτυχίες και υψηλές επιδόσεις από ό,τι ποτέ πριν, παρά τη μεσολάβηση της κρίσης της πανδημίας που επηρέασε πολύ τον αθλητισμό. Παράλληλα προχώρησαν και σημαντικές καινοτομίες, όπως και η ανάπτυξη ενός προγράμματος υποδομών και ευρείας συμμετοχής του πληθυσμού.

Προχωρώντας σε έναν απολογισμό και λογοδοσία για τα πεπραγμένα στο Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) την τελευταία τριετία, από τον Δεκέμβριο 2019 μέχρι τώρα, θα αναφέρω σε γενικές γραμμές ότι:

1. Το δημόσιο σχολείο έχει μπει ουσιαστικά στη ψηφιακή εποχή. Εδώ θα πρέπει μάλιστα να υπογραμμίσω τη συνεισφορά και του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και

Ψηφιακής Πολιτικής και την πολύ στενή συνεργασία που είχαμε και με τον συνάδελφο Υφυπουργό, Κυριάκο Κόκκινο. Κατ' αρχάς, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, το 2020, τα σχολεία μπόρεσαν να παρέχουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αξιοποιώντας ψηφιακά μέσα.

Έκτοτε, ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι μια πραγματικότητα και προωθείται συστηματικά με τρία μεγάλα σχέδια που μπορέσαμε να θέσουμε σε εφαρμογή και βρίσκονται σε εξέλιξη:

- Ξεκίνησε το Έργο της **Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης των Σχολείων**, με δαπάνη περί τα 25 εκατ. ευρώ και μέχρι την έναρξη του επόμενου σχολικού έτους θα έχει δώσει τα πρώτα αποτελέσματα και θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι το 2025. Όλες οι εργασίες και επικοινωνίες των γονέων με το σχολείο, των μαθητών με τους εκπαιδευτικούς, της διεύθυνσης με εκπαιδευτικούς και γονείς, όπως και γενικά όλων των ενδιαφερομένων, θα γίνονται ηλεκτρονικά με τη χρήση μιας απλής ατομικής ψηφιακής συσκευής. Περιορίζεται δραστικά η γραφειοκρατία και το διοικητικό κόστος, ενώ ταυτόχρονα εκσυγχρονίζεται η λειτουργία του σχολείου, εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη άνεση για μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς.
- Βρίσκεται σε διαδικασία υλοποίησης και η σύμβαση για τη **δημιουργία 6.600 ψηφιακών αιθουσών διδασκαλίας σε όλα τα σχολεία**. Είναι έργο με δαπάνη 9 εκατ. ευρώ, στο πλαίσιο του Σχεδίου «Κύπρος_το αύριο», από συνολικό προϋπολογισμό 14 εκατ. Μέχρι το επόμενο σχολικό έτος οι αίθουσες θα έχουν πλήρεις ψηφιακές δυνατότητες και σε συνδυασμό με την επαρκή σύνδεση στο Διαδίκτυο για όλα τα σχολεία, που έχει επιτευχθεί τα προηγούμενα δυο χρόνια, θα μπορούν να αξιοποιηθούν.
- Εκτός από τις σχολικές εγκαταστάσεις φροντίζουμε όμως ούτως ώστε και όλα τα παιδιά να έχουν δυνατότητες πρόσβασης με δική τους ψηφιακή συσκευή: αυτό είναι το **σχέδιο χορηγίας στους 15 χιλιάδες μαθητές Γ' Δημοτικού και Β' Γυμνασίου, για απόκτηση συσκευής τάμπλετ ή φορητού Η/Υ**.

Ενώ, πρέπει να σημειωθεί ότι από το 2020 ενεργοποιήθηκαν ήδη περισσότερες από 100 χιλιάδες συνδρομές για όλο το μαθητικό και εκπαιδευτικό πληθυσμό, για πρόσβαση στο ηλεκτρονικό σύστημα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης του ΥΠΑΝ. Παράλληλα έγινε σχετική επιμόρφωση ενός μεγάλου αριθμού εκπαιδευτικών και είναι πλέον διαθέσιμες μια σειρά από τεχνολογικές καινοτομίες και ψηφιακές εφαρμογές που προετοιμάστηκαν στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τα τελευταία δυο χρόνια και σταδιακά εισάγονται με οριζόντια προσέγγιση στο αναλυτικό πρόγραμμα και στις πρακτικές διδασκαλίας στα σχολεία. Όπως επίσης σημειώνω και κάποιες απαραίτητες τροποποιήσεις που έγιναν στη νομοθεσία, οι

οποίες όμως θα πρέπει να συμπληρωθούν στη συνέχεια με προτάσεις που ήδη ετοιμάστηκαν στο Υπουργείο.

2. Από τα πιο πρόσφατα, θεωρώ ιδιαίτερα σημαντική την απόφαση της Κυβέρνησης, μετά από μελέτη, επεξεργασία και διαβουλεύσεις εδώ και πολλούς μήνες -περισσότερο από ένα έτος, επομένως δεν ευσταθεί ο παραλληλισμός που κάνουν ορισμένοι με τον χρόνο των εκλογών, για τερματισμό της πρακτικής της αγοράς υπηρεσιών για προγράμματα του ΥΠΑΝ. Πρόκειται για 14 διαφορετικά προγράμματα με αρκετά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Για τις ανάγκες αυτές, όπως διαμορφώνονται μέσα από τη μελέτη που έγινε, προβλέπεται να προσφερθούν συμβάσεις εργασίας σε εκπαιδευτικούς. Πολλές εκατοντάδες συμβάσεις. Αυτός ο προγραμματισμός έχει εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και θα πρέπει στη συνέχεια να τύχει εφαρμογής από τον Υπουργό Παιδείας, σε συνεργασία βέβαια με τον Υπουργό Οικονομικών. Σκοπός είναι και να ανταποκριθούμε σε αποφάσεις δικαστηρίων, αλλά και να εξασφαλίσουμε σε μόνιμη βάση ανάγκες, ιδιαίτερα σε Ολοήμερα Σχολεία και σε Σχολεία που εφαρμόζουν το πρόγραμμα Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης (ΔΡΑ.Σ.Ε+).

Μια άλλη μεγάλη καινοτομία που σχεδιάστηκε για να εφαρμοστεί από την επόμενη σχολική χρονιά είναι η αντικατάσταση της μεθόδου της αγοράς υπηρεσιών με την απασχόληση εκπαιδευτικού προσωπικού σε όλα τα συμπληρωματικά προγράμματα του ΥΠΑΝ. Επειδή ακούγονται πολλά σχόλια, κυρίως πολιτικού περιεχομένου, θέλω εδώ να κάνω κάποιες απαραίτητες διευκρινίσεις. Η αλλαγή αυτή επιταχύνθηκε στη βάση κάποιων σχετικών αποφάσεων δικαστηρίων, τις οποίες βεβαίως και υιοθετούμε. Ωστόσο, για να είναι εφικτή η θεώρηση του ενδεχομένου να παρέχουμε ένα μεγάλο αριθμό πρόσθετων συμβάσεων, όπως είναι η πρόσφατη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, χρειάστηκε η προηγούμενη αναστήλωση της οικονομίας της χώρας και των δημοσιονομικών δεδομένων. Η μέθοδος της αγοράς υπηρεσιών ήταν παιδί της ανάγκης, στα χρόνια εκείνα που η χώρα βρέθηκε σε Μνημόνιο προκειμένου να αποφύγει την πτώχευση της οικονομίας. Αφού λοιπόν με σωστές πολιτικές κερδίσαμε την ανάκαμψη και έχουμε τώρα μια ανθηρή οικονομική κατάσταση μπορούσαμε να εξετάσουμε και το ενδεχόμενο να παραχωρηθεί στην εκπαίδευση ένας μεγάλος αριθμός συμβάσεων για διορισμό εκπαιδευτικών που θα στελεχώσουν είτε τα σχολεία του Προγράμματος ΔΡΑΣΕ+ είτε τα Ολοήμερα Σχολεία κ.ο.κ. Χρειάστηκαν αρκετοί μήνες μελέτης και προεργασίας, αφού προηγουμένως περιμέναμε να τελειώσει η πολιορκία και της πανδημίας. Γι' αυτό τον λόγο χαίρομαι που είχαμε την ευκαιρία σε πρόσφατη συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου να ληφθεί η κατ' αρχήν απόφαση για την αντικατάσταση της αγοράς υπηρεσιών με συμβάσεις. Είναι ένα έργο που

πρέπει τώρα να μπει σε εφαρμογή, σε συνεργασία βεβαίως με το Υπουργείο Οικονομικών και οπωσδήποτε με την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, στη βάση όλης της προεργασίας και της μελέτης που έχει γίνει από τη Γενική Διεύθυνση και προσωπικό του Υπουργείου -που τους ευχαριστώ για τις προσπάθειες. Ανοίγει πάντως μια εποχή που θα χαρακτηρίζεται από πιο εύρυθμη και τακτική λειτουργία των σχετικών προγραμμάτων του Υπουργείου Παιδείας και ένας μεγάλος αριθμός προσοντούχων εκπαιδευτικών, σύμφωνα με τις θεσπισμένες διαδικασίες διαγωνισμών και καταλόγων, θα μπορούν να βρουν σύμβαση εργασίας.

3. Στην τριτοβάθμια και πανεπιστημιακή εκπαίδευση έχουμε μια πραγματική κοσμογονία. Από περίπου 33 χιλιάδες φοιτητές που είχαμε στην Κύπρο στην αρχή αυτής της διακυβέρνησης, σήμερα έχουμε περισσότερους από 60 χιλιάδες. Σχεδόν διπλασιάστηκαν! Λαμβάνοντας υπόψη και την έντονη δραστηριότητα, με ερευνητικά προγράμματα που συγκεντρώνουν χρηματοδότηση πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ, μπορούμε να πούμε ότι εκείνο που άλλοτε ήταν ένα όραμα και ένας μακρινός στόχος, γίνεται σήμερα πραγματικότητα: βλέπουμε τη χώρα μας ως ένα διεθνές περιφερειακό κέντρο πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Με 11 πανεπιστήμια σήμερα, έναντι 8 που ήταν πριν στην αρχή της διακυβέρνησης, και μερικά ακόμα που ετοιμάζονται και ένα μεγάλο αριθμό άλλων σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως και τα δυο ερευνητικά ινστιτούτα μας με μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές η χώρα μας εμφανίζει μια πολύ αξιόλογη δραστηριότητα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

- Ταυτόχρονα όμως με αυτή την ποσοτική επέκταση, η Κυβέρνηση φρόντισε διασφαλίζοντας και την ποιότητα, με τη δημιουργία και λειτουργία του Φορέα ΔΙΠΑΕ. Σε ακολουθία αυτών των εξελίξεων και προκειμένου να διευκολύνουμε την περαιτέρω ανάπτυξη προχωρήσαμε χτες στην υπογραφή της πρώτης διακρατικής συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης πανεπιστημιακών τίτλων σπουδών με την Ελλάδα.
- Εξίσου σημαντικό έργο είναι και η κατοχύρωση και θεσμοθέτηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η σχετική νομοθετική πρόταση για τον εκσυγχρονισμό και την προσαρμογή στα νέα δεδομένα του θεσμικού πλαισίου για τις σχολές ανώτερης εκπαίδευσης, με τρόπο που να κατοχυρώνονται ακόμα περισσότερο τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και η εύρυθμη λειτουργία αυτού του τομέα, βρίσκεται στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνική επεξεργασία και θα μπορέσει στη συνέχεια να προωθηθεί και στη Βουλή για έγκριση.

- Μεγάλης σημασίας είναι επίσης και η διακρατική συμφωνία Κύπρου-Ελλάδας για την αμοιβαία αναγνώριση πανεπιστημιακών τίτλων σπουδών που υπογράψαμε μόλις χτες με τη συνάδελφο κα Νίκη Κεραμέως. Στην οποία θα ήθελα από αυτό το βήμα να επαναλάβω τις θερμές ευχαριστίες που της απηύθυνα χτες στην Αθήνα. Ευχαριστίες για την πολύ στενή, την τόσο αगाστή συνεργασία μας και τα όσα πετύχαμε τόσο σε διμερές επίπεδο όσο και με κοινές παρεμβάσεις στο πλαίσιο των εργασιών των Υπουργών Παιδείας της Ε.Ε., ιδιαίτερα μέσα στην κρίση της πανδημίας. Όπως αρμόζει στον χώρο της παιδείας, αφού εξάλλου Ελλάδα και Κύπρος ουσιαστικά μοιραζόμαστε το ίδιο εκπαιδευτικό σύστημα. Οι ευχαριστίες και η αναγνώριση επεκτείνονται φυσικά και στον Υφυπουργό, Άγγελο Συρίγο, με τον οποίο συνεργαστήκαμε άψογα και για τη σχετική διακρατική συμφωνία και για άλλα θέματα που αφορούν τις πυκνές σχέσεις στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

4. Επαγγελματική Εκπαίδευση. Λαμβάνοντας υπόψη την κατά γενική ομολογία διαπίστωση ότι η χώρα μας χρειάζεται περισσότερο στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, σήμερα έχουμε πλέον μια αξιόπιστη πρόταση μέσα στο πλαίσιο της αναβαθμισμένης σχολής τριτοβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης Μ.Ι.Ε.Ε.Κ. Έχει ολοκληρωθεί και έχει μπει σε λειτουργία το νέο σύγχρονο και κατάλληλα εξοπλισμένο κτήριο στη Λεμεσό, που θα αποτελεί στο εξής την έδρα της Σχολής. Να επαναλάβω εδώ και τις ευχαριστίες μας στο ίδρυμα Α.Ι.Τ.Ε. για τη δωρεά για την ανέγερση του (ύψους 8 εκατομμυρίων ευρώ). Με αυτή την ευκαιρία και αξιοποιώντας την ανάπτυξη που γνώρισε αθόρυβα εδώ και περίπου δέκα χρόνια το σύστημα των Μεταλυκειακών Ινστιτούτων, προχωράμε σε αναδιοργάνωση του, με την ενεργοποίηση προνοιών που προϋπήρχαν με σχετική μελέτη για τη στελέχωση και διευθυντική δομή του. Ταυτόχρονα, έχουν γίνει οι εργασίες και για τη σχετική πιστοποίηση των σπουδών και των σχετικών τίτλων/διπλωμάτων και με ειδικό προγραμματισμό σε συνάφεια πάντα με τις δομές της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, διανοίγονται νέες προοπτικές ανάπτυξης. Προβλέπεται εξάλλου ότι μετά την ολοκλήρωση της μετεγκατάστασης του ΑΞΙΚ, του οποίου τη διαχείριση έχει αναλάβει το ΤΕΠΑΚ, η Σχολή ΜΙΕΕΚ θα μπορεί να αξιοποιήσει και τις κτηριακές εγκαταστάσεις που σήμερα φιλοξενούν το ΑΞΙΚ στη Λευκωσία.

- Σημαντική εξέλιξη στον χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης ήταν και η συμφωνία που έγινε μεταξύ του Υπουργείου και του ΤΕΠΑΚ, με την οποία το πανεπιστήμιο έχει αναλάβει τη λειτουργία και τη συνολική αναβάθμιση του, μέσα από σχετικές μελέτες -και σημαντικές επενδύσεις σε εγκαταστάσεις που έγιναν από το ΥΠΑΝ.

Χωρίς αμφιβολία ανοίγεται μια νέα εποχή και για τις ξενοδοχειακές επαγγελματικές σπουδές και την εκπαίδευση σε θέματα φιλοξενίας και επισιτιστικών τεχνών.

5. Πολύ μεγάλα βήματα έχουμε κάνει και για την Πράσινη Μετάβαση.

- **Σε περισσότερα από 400 σχολικά κτήρια εγκαταστάθηκαν συστήματα φωτοβολταϊκών** και έγινε η ανάλογη μόνωση οροφών και με χρηματοδότηση από το Σχέδιο «Κύπρος_το αύριο» και σε αυτά προστίθενται άλλα 114 σχολεία στα οποία έχουν εγκατασταθεί φωτοβολταϊκά συστήματα στο πλαίσιο της κτηριακής αναβάθμισης από τις Τεχνικές Υπηρεσίες του Υπουργείου. Το πρόγραμμα συνεργασίας με την ΑΗΚ για τα φωτοβολταϊκά σε πέραν των 400 σχολείων προϋπολογίσθηκε για 7,3 εκατ.
- **Ολοκληρώθηκε το δίκτυο των Περιβαλλοντικών Κέντρων Εκπαίδευσης σε όλη την Κύπρο.** Μέχρι τώρα η επισκεψιμότητα στα επτά Περιβαλλοντικά Κέντρα του Υπουργείου έχει ξεπεράσει τις 200 χιλιάδες μαθητές/τριες, φοιτητές/τριες, εκπαιδευτικούς και άλλους. Θα γίνουν τις επόμενες μέρες και εγκαίνια του ενός από τα δυο τελευταία κέντρα, αφού τώρα ολοκληρώθηκε η κατασκευή τους.
- Βρίσκεται σε εξέλιξη, σε 25 σχολεία, το πιλοτικό σχέδιο PEDIA που ξεκίνησε με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αποσκοπεί σε παρεμβάσεις και βελτιώσεις βιοκλιματικής προσέγγισης με στόχο τη σχεδόν μηδενική ενεργειακή κατανάλωση των σχολικών κτηρίων και σκοπό στη συνέχεια να επεκταθεί σε μεγαλύτερη κλίμακα.
- Μετά την επιτυχή διεξαγωγή της 9^{ης} Υπουργικής Συνόδου της Επιτροπής του ΟΗΕ για την Ανάπτυξη στην Ευρώπη, με θέμα το Περιβάλλον και την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, που διοργανώθηκε από το ΥΠΑΝ στη Λευκωσία πέρσι με συμμετοχή πέραν των 70 υπουργών και σχεδόν 1000 συνέδρων, οι κατευθύνσεις και τα συμπεράσματα για τη στρατηγική για το 2030 ενσωματώνονται στο πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη που εφαρμόζεται οριζόντια στα σχολεία μας. Με το πρόγραμμα Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη στο εκπαιδευτικό μας σύστημα -να το σημειώσουμε αυτό αναγνωρίζοντας και τις προσπάθειες που γίνονται στη σχετική Μονάδα του Π.Ι.- να θεωρείται ως παράδειγμα καλών πρακτικών στον ευρωπαϊκό χώρο, όπως καταγράφεται στις τελευταίες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

- Πράσινα σχολεία: μια βασική σκέψη και παραδοχή είναι ότι αφού τα παιδιά τυγχάνουν συστηματικά στο σχολείο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποιούνται με πρακτικές οριζόντια σε όλο το πρόγραμμα και τους δημιουργείται πλέον συνείδηση για ζητήματα αειφόρου ανάπτυξης, είναι καλά την ώρα που βλέπουμε παντού πρωτοβουλίες δέντροφυτεύσεων, να συστηματοποιηθεί και μια παρέμβαση για να πρασινίσουμε περισσότερο τα σχολεία μας. Σε συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, όπως και το Γραφείο Επιτρόπου Περιβάλλοντος αναπτύχθηκε μια σχετική πρωτοβουλία. Η προσπάθεια θα πρέπει όμως να συνεχιστεί και να συστηματοποιηθεί.
- Έχει ολοκληρωθεί με επιτυχία και καλά αποτελέσματα η φάση δοκιμαστικής εισαγωγής συστημάτων καθαρισμού του αέρα σε περίπου εκατό σχολικές αίθουσες και στο εξής το Υπουργείου θα περάσει σε γενική εφαρμογή προκειμένου να δημιουργηθεί μεγαλύτερη άνεση και να βελτιωθούν οι συνθήκες υγιεινής στους σχολικούς χώρους.
- Με ανάλογο τρόπο, σε συνεργασία με την ειδική επιστημονική επιτροπή που έχει συσταθεί και λειτουργεί στο ΥΠΑΝ, σε συνεργασία και με εξωτερικούς φορείς, θα πρέπει στη συνέχεια να συνεκτιμηθούν τα αποτελέσματα τόσο του σχεδίου PEDIA όσο και άλλων ενδείξεων, προκειμένου να εφαρμοστούν και οι αποφάσεις πολιτικής που έχουν ληφθεί για τον κλιματισμό στα σχολεία. Οι Τεχνικές Υπηρεσίες του ΥΠΑΝ έχουν ολοκληρώσει την προκαταρκτική μελέτη και εκτίμηση από την πλευρά τους, με ένα συνολικό κόστος περί τα 100 εκατ.

6. Αξιοκρατία στα σχολεία και ανάγκη λογοδοσίας της δημόσιας εκπαίδευσης προς την κοινωνία

- Θέλουμε ένα σχολείο που να προάγει την αξιοκρατία και να δίνει κίνητρα ανταμείβοντας την προσπάθεια. Για να προάγουμε βέβαια μια εκπαίδευση που στηρίζεται στις αξίες, απαραίτητο είναι για να εφαρμόζονται αξιοκρατικές διαδικασίες, να υπάρχει ένα αξιόπιστο σύστημα αξιολόγησης σε όλα τα επίπεδα. Αυτό το πολύ σημαντικό «μάθημα» που κατά γενική ομολογία μας χρειάζεται πολύ στη χώρα μας, δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο σε ρητορικές διακηρύξεις ή και από καθέδρας διδασκαλία. Αλλά πρέπει να περνά μέσα από την ίδια την πρακτική και τα βιώματα, που ως γνωστό επηρεάζουν πολύ πιο καθοριστικά τα παιδιά.
- Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η μεγάλη αλλαγή που έγινε τα τελευταία χρόνια και συνεχίζει να εξελίσσεται για την επιλογή των εκπαιδευτικών με διαγωνιστική

διαδικασία. Μια μεγάλη και πολύ ευεργετική στην προοπτική της μεταρρύθμιση. Έχει ήδη διοργανωθεί ο σχετικός διαγωνισμός τρεις φορές, 2017, 2019, 2021. Η θετική της επίδραση είναι ήδη αισθητή, παρά το ότι η μεταρρύθμιση θα ολοκληρωθεί το 2027. Περισσότεροι από τρεις χιλιάδες εκπαιδευτικοί έχουν φτάσει στην έδρα (είτε με μόνιμο είτε με επί συμβάσει διορισμό) τα τελευταία πέντε χρόνια.

- Σχέδιο Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου και Εκπαιδευτικών (λόγος και στους μαθητές, διεύρυνση των αξιολογητών και της κλίμακας, διασφάλιση ανεξάρτητης δευτεροβάθμιας)
- Αξιολόγηση μαθητών :
Δημοτική Εκπαίδευση με την εφαρμογή της Σχολικής Έκθεσης Προόδου και Μέση Εκπαίδευση με αποτίμηση – νομοθετική πρόταση για τη Βουλή – αξιοποίηση των αποτελεσμάτων για επανασχεδιασμό των προγραμμάτων και κατευθύνσεων και καλύτερο προσανατολισμό, αποτελεσματικότερη μετάβαση από τη Δημοτική στη Μέση Εκπαίδευση.
- Κατάργηση στασιμότητας λόγω επίδοσης στο Γυμνάσιο: η μεταρρύθμιση αυτή πρέπει να υιοθετηθεί από τη Βουλή.
- Συνολική πρόταση για βελτίωση μαθησιακών αποτελεσμάτων στη βάση των δεδομένων που έχουμε από την μέχρι τώρα αξιολόγηση: θα κατατεθεί τις επόμενες εβδομάδες, με αναλυτική τεκμηρίωση και στοιχεία και, πιστεύω, ότι θα πρέπει να καθοδηγήσει και αποφάσεις της επόμενης κυβέρνησης.

7. Πολυγλωσσία, δυο ξένες γλώσσες στο σχολείο στο πλαίσιο και των ανάλογων κατευθύνσεων που δίνονται από την Ε.Ε. Γενίκευση της διδασκαλίας της Γαλλικής σε όλο το φάσμα της Μέσης Εκπαίδευσης. Σχετική ήταν και η υπογραφή διακρατικής συμφωνίας με τη Γαλλία για την επίσημη πιστοποίηση γνώσεων με βάση το γαλλικό σύστημα, στο πλαίσιο πάντα της πολύ στενής γαλλο-κυπριακής συνεργασίας.

8. Πιστοποίηση γνώσης γλωσσών (Αγγλικά, Γαλλικά και συμφωνία με Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας)

9. Ολοήμερο Γυμνάσιο Διαθεματικής-Διεπιστημονικής μάθησης: μια σημαντική καινοτομία με πολύ επιτυχημένα αποτελέσματα που είδαμε τους τελευταίους μήνες στο Παγκύπριο Γυμνάσιο. Έχει εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο ο σχεδιασμός του ΥΠΑΝ για επέκταση της δοκιμαστικής φάσης πρώτα στο Λανίτειο Γυμνάσιο στη Λεμεσό από αυτό το σχολικό έτος και πρόσφατα για ένα ακόμα σχολείο σε καθεμιά

από τις άλλες πόλεις από το επόμενο σχολικό έτος. Ο τελικός σχεδιασμός και γενική εφαρμογή του θεσμού, αναλόγως πάντα και της εκδήλωσης ενδιαφέροντος, θα πρέπει να γίνει στη συνέχεια, από την επόμενη κυβέρνηση που μπορεί να τον εφαρμόσει σε παγκύπρια κλίμακα.

Το Ολοήμερο Γυμνάσιο που έχει σχεδιαστεί και λειτουργεί εστιάζεται σε εναλλακτικές και πρωτοποριακές παιδαγωγικές μεθόδους, μέσα από μια διαθεματική/διεπιστημονική προσέγγιση, με τη συμμετοχή των παιδιών και τη μέθοδο της μάθησης μέσω έργου. Δεν είναι προσθήκη στο πρωινό πρόγραμμα με τα ίδια συστατικά, αλλά μια επέκταση που επιτρέπει την ανάπτυξη πρωτοβουλίας και τη δημιουργικότητα, χωρίς να προβλέπεται από καθέδρας διδασκαλία ή καμία κατ' οίκον εργασία. Είναι εμπλουτισμός της τακτικής συμβατικής εκπαίδευσης και ευκαιρία στα παιδιά να διανοίγουν νέους ορίζοντες τόσο με την προσέγγιση τεχνολογίας και επιστήμης, μαζί με τις τέχνες, το γνωστό πρόγραμμα S.T.E.A.M., όσο και με την καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας, του προφορικού λόγου και πολιτιστικές εργασίες.

10. Ολοήμερα Προαιρετικά Δημοτικά. Στη διάρκεια της διακυβέρνησης ο αριθμός τους έχει αυξηθεί από 160 (2012/13) σε 202 (2021/22) με το συνολικό αριθμό μαθητών να έχει ξεπεράσει τις 7 χιλιάδες.
11. Όσον αφορά τον θεσμό των θερινών δημοτικών σχολείων που δημιουργήθηκε στη διάρκεια αυτής της διακυβέρνησης, από το 2014 μέχρι το 2022 δημιουργήθηκαν 32 νέα θερινά σχολεία, μια αύξηση 150%, με τους επωφελούμενους μαθητές να έχουν υπερδιπλασιαστεί, από 2200 σε 4550.
12. Τα Αθλητικά και τα Μουσικά Σχολεία είναι επίσης ένας πολύ επιτυχημένος θεσμός. Στη διάρκεια της 10ετούς διακυβέρνησης λειτούργησε και στο επίπεδο των γυμνασίων κατά τρόπο που οι μαθητές στα Μουσικά Σχολεία αυξήθηκαν από 150 το 2012/13 σε 538 το 2021/22, ενώ στα Αθλητικά Σχολεία αυξήθηκαν από 96 το 2012/13 σε 860 το 2021/22.
13. Αθλητικοί αγώνες για τα δημοτικά σχολεία: στη βάση απόφασης για να επαναφέρουμε αυτούς τους αγώνες στίβου, σε συνεργασία με την ΚΟΕΑΣ, προκηρύσσονται φέτος επαρχιακοί και παγκύπριοι αγώνες στίβου και για τα δημοτικά σχολεία. Ελπίζω αυτή η πρόταση να βρει συνέχεια στην επόμενη διακυβέρνηση για την ανάπτυξη του αθλητισμού σε μεγαλύτερο βάθος.
14. Δημιουργία Κέντρου Εκπαίδευσης και Έρευνας Αθαλάσσης
15. Δημιουργία Κέντρου Ελληνικών Γραμμάτων και Πολιτισμού στο Παγκύπριο Γυμνάσιο: ένα δημιουργικό εργαστήριο που πρέπει να βρει συνέχεια δίνοντας διεξόδους σε μαθητές/τριες των λυκείων και εκπαιδευτικούς που θέλουν να καλλιεργήσουν

περισσότερο τη γλωσσική αγωγή και την ελληνική γραμματεία. Ψες χαρακτηριστικά στο πλαίσιο του προγραμματισμού έγινε ένα εργαστήριο μαθητών με το μεγάλο ποιητή μας Κυριάκο Χαραλαμπίδη. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του Κέντρου έχει προκηρυχθεί παγκύπριος διαγωνισμός μαθητικού περιοδικού και θα προκηρυχθούν και αγώνες προφορικής επικοινωνίας.

16. Εισαγωγή Εργαστηρίων Δεξιοτήτων στην Δημοτική Εκπαίδευση και τα Γυμνάσια: ευκαιρίες ανάπτυξης των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα και μιας σειράς από απαραίτητες θεματικές ενότητες (όπως ο ψηφιακός γραμματισμός, η περιβαλλοντική εκπαίδευση και εκπαίδευση για την αειφορία, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, ο οικονομικός και χρηματοοικονομικός γραμματισμός, ενημερότητα και προστασία από εξαρτητικές ουσίες και συμπεριφορές, η κυκλοφοριακή αγωγή και αγωγή οδικής ασφάλειας, αλληλεγγύη-σεβασμός διαφορετικότητας-εθελοντισμός-αρχές πολιτειότητας
17. Εκπαιδευτική Αποστολή στο Ηνωμένο Βασίλειο (Η.Ε) – παροικιακά σχολεία – οικονομική ενίσχυση – νέα βιβλία μέσα και από τη συνεργασία με το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Κ.Ε.Γ.)- ενίσχυση της Αποστολής και διασφάλιση του εργασιακού καθεστώτος τους στο Η.Β.
18. Αναπτυξιακές δαπάνες. Στη διάρκεια της 10ετούς διακυβέρνησης, παρά τα πρώτα χρόνια του Μνημονίου και τις δυσκολίες της πανδημίας, ολοκληρώθηκε η κατασκευή 27 νέων σχολείων με συνολική δαπάνη 92 εκατ. + ΦΠΑ. Ταυτόχρονα έγιναν έργα επεκτάσεων, αναβαθμίσεων και βελτιώσεων σε κτηριακές εγκαταστάσεις άλλων 282 σχολείων με συνολική δαπάνη €144 εκατ. + ΦΠΑ. Δηλαδή συνολικές δαπάνες €236 εκατ. Στο τρέχον κτηριολογικό πρόγραμμα που παραδίδουμε προβλέπονται δαπάνες €45 εκατ. το 2023 έναντι €31 εκατ. τον προηγούμενο χρόνο. Ξεχωριστά θα ήθελα να αναφέρω τα έργα που γίνονται στο Δημοτικό Σχολείο Αγ. Αντωνίου, στο πλαίσιο του γενικού σχεδίου αναβάθμισης των σχολείων του κέντρου της Λευκωσίας, σε συνεργασία με τη Σχολική Εφορεία. Αυτός ο σχεδιασμός με αρχιτεκτονικό διαγωνισμό και το έργο που ξεκινά αποτελεί, νομίζω, ένα πρότυπο.
19. Επαγγελματική στελέχωση Υπουργείου – μια μεταρρύθμιση η οποία πρέπει να συνεχιστεί.
20. Κανονισμοί Δημοτικής Εκπαίδευσης στη Βουλή – επέκταση του θεσμού του Υπεύθυνου Τμήματος στη Δημοτική Εκπαίδευση
21. Πρόταση για επέκταση της Προδημοτικής από την ηλικία των 4 ετών. Αυτή είναι η πολιτική μας και έχει γίνει ο ανάλογος σχεδιασμός στο ΥΠΑΝ. Πρέπει το θέμα να επανέλθει, με ψυχραιμία και ελπίζω χωρίς σκοπιμότητες, μετά τις εκλογές.
22. Μεταναστευτική Βιογραφία: αναδιοργάνωση, βελτιωμένη εποπτεία, πρακτικές ΥΠΑΝ. Κανόνας: τα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία όχι απλώς να πηγαίνουν σχολείο,

αλλά να συμμετέχουν πλήρως στην εκπαίδευση και να έχουν τις ευκαιρίες που δικαιούνται. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι επομένως να γνωρίζουν τη γλώσσα.

23. Ειδική Εκπαίδευση: από €45,5 εκατ. το 2016, σε σχεδόν 70 εκατ. φέτος: καμία άλλη κυβέρνηση δεν έκανε τέτοια μεγάλη προσπάθεια, τόσα πολλά. Ενδεικτικά αναφέρω ότι οι απασχολούμενοι εκπαιδευτικοί ειδικής εκπαίδευσης αυξήθηκαν από περίπου 1000 το 2012/13 σε περισσότερους από 1.100 πέρσι. Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή διότι ο αριθμός των παιδιών που εντάσσονται στην ειδική εκπαίδευση συνεχίζει να αυξάνεται και στο τρέχον σχολικό έτος έχουμε φτάσει περίπου τις 14 χιλιάδες, από λιγότερους από 7,4 χιλιάδες το 2012/13. Δηλαδή ο αριθμός σχεδόν διπλασιάστηκε. Ως αποτέλεσμα της πολύ μεγάλης αύξησης οι δομές και διαδικασίες που προβλέπονται από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και τη νομοθεσία έχουν υπερκερασθεί. Γι' αυτό το λόγο εγκρίθηκε πρόσφατα από το Υ.Σ. πρόταση του ΥΠΑΝ για τη λειτουργία Κέντρου Αξιολόγησης της Ειδικής Εκπαίδευσης για την ταχύτερη εξέταση των περιπτώσεων και διαπίστωση και εξυπηρέτηση των αντικειμενικών εξατομικευμένων αναγκών. Όπως επίσης εγκρίθηκε και η επέκταση της λειτουργίας των Ειδικών Σχολείων κατά τους θερινούς μήνες και αλλαγή στη διαδικασία επιλογής των σχολικών βοηθών/συνοδών. Παράλληλα, θα πρέπει να εγκριθεί και ανάλογη τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας.

Τέλος σημειώνεται ότι θα καταγραφεί αναλυτικότερα μια κατάσταση με όλα τα θέματα εν εξελίξει, καθώς και τις ενέργειες που θα πρέπει να ολοκληρωθούν, προκειμένου να έχει μια καθαρή εικόνα ο επόμενος Υπουργός.

Με αυτά τα λόγια θέλω και πάλι να ευχαριστήσω όλους τους συνεργάτες μου, στο Υπουργείο Παιδείας, τους συνεργάτες στο Γραφείο μου, τους συνεργάτες στο Γραφείο του Γενικού Διευθυντή αλλά και όλους τους λειτουργούς στις διευθύνσεις του Υπουργείου, τη Διεύθυνση Δημοτικής, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αλλά και τη Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης όλους τους εξωτερικούς συνεργάτες μας. Υπογραμμίζω ότι σε συνεργασία με την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας καταφέραμε κάτι πολύ σημαντικό, κερδίσαμε με την έγκαιρη στελέχωση των σχολείων όχι τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο αλλά τον Αύγουστο και είναι τα σχολεία -τα τελευταία δυο σχολικά χρόνια και θέλω να ελπίζω και στη συνέχεια- έτοιμα από την πρώτη μέρα. Ευχαριστώ όλους λοιπόν τους συνεργάτες τον Πρόεδρο και τα μέλη και της προηγούμενης και της σημερινής Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας τις Πανεπιστημιακές Αρχές, τα Συμβούλια των Κρατικών Πανεπιστημίων και τις Πρυτανικές Αρχές αλλά και των Ιδιωτικών Πανεπιστημίων. Ευχαριστώ επίσης τις Σχολικές Εφορείες με τις οποίες,

πήγαμε χέρι με χέρι σε όλη τη δοκιμασία της πανδημίας και αντιμετωπίσαμε τα χίλια μύρια κύματα που ήρθαν τότε με πολύ σημαντικές επιδόσεις, αφού οι Εφορείες χρειάστηκε να δουλέψουν με διπλάσιο ρυθμό και σε διπλάσια έκταση από ότι σε κανονικές εποχές. Πιστεύω ότι τα καταφέραμε, τους ευχαριστώ όλους. Ήταν μια μοναδική σίγουρα εμπειρία η παραμονή μου στο Υπουργείο Παιδείας και θέλω γι' αυτό τον λόγο να ευχαριστήσω και αναδρομικά και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για την τιμή που μου έκανε, ελπίζοντας ότι έχω ανταποκριθεί σε αυτά τα οποία υποσχόταν η θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας, η οποία πιστεύω ότι ολοκληρώνεται με πολύ θετικό πρόσημο.

